

HALLINTOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 3/1999 vp

Hallituksen esitys laiksi kuntien yleisestä kalleusluokituksesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 1 päivänä syyskuuta 1999 lähettänyt hallintovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi kuntien yleisestä kalleusluokituksesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta (HE 29/1999 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- finanssineuvos Immo Pohjola, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Seppo Juntti, sisäasiainministeriö
- vanhempi hallitussihteeri Juha Rossi, sosiaali- ja terveysministeriö

- kehittämisspällikkö Martti Kallio, Suomen Kuntaliitto
- ekonomisti Helena Pentti, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- pääekonomisti Matti Koivisto, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- talouspoliittinen sihteeri Pekka Immeli, AKAVA ry
- asiamies Jukka Karhu, Palvelutyönantajat ry
- talouspoliittinen asiamies Marja Huuskonen, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto ry.

Lisäksi Kirkon sopimusvaltuuskunta, Toimihenkilöiden Neuvottelujärjestö TNJ ry, Akava-JS ry, Kunnallisvirkamiesliitto KVL ry sekä Tekniikan ja Peruspalveluiden Neuvottelujärjestö KTN ry ovat antaneet kirjalliset lausunnot.

HALLITUKSEN ESITYS

Kuntien yleisestä kalleusluokituksesta annetun lain voimassaoloaika päättyy vuoden 1999 lopussa. Kunnat on jaettu elinkustannusten perusteella kahteen kalleusluokkaan. Tätä luokitusta käyttäen on porrastettu osa yksityisen sektorin, kuntien ja valtion maksamista palkoista sekä eräät sosiaaliset tulonsiirrot. Esityksessä ehdotetaan nykyistä järjestelmää jatkettavaksi neljällä

vuodella vuoden 2003 loppuun. Tarkoituksena on, että kuntien kalleusluokitus vuosiksi 2000—2003 vahvistetaan samaksi kuin nykyinen luokitus.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen hyväksymisen jälkeen ja niin, että kalleusluokitus sen nojalla voitaisiin vahvistaa ennen 1 päivää tammikuuta 2000.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Voimassa olevaa kuntien kalleusluokituksesta annettua lakia (955/1973) on jatkettu useita kertoja. Lain mukaan kunnat jaetaan tutkimuksella todettujen kustannuserojen perusteella kahteen kalleusluokkaan. Kuntien kalleusluokitus on ajan myötä vinoutunut, eivätkä kunnat ole nykyisessä luokituksessa elinkustannusten suhteen oikein ryhmiteltyinä.

Hyväksyessään nykyisen lain voimassaoloajan jatkamisen vuoden 1999 loppuun saakka eduskunta on vuoden 1995 valtiopäivillä edellyttänyt, että hallitus huolehtii osaltaan siitä, että valmistellaan sellaiset lainsäädäntö- ja muut toimenpiteet, jotka mahdollistavat kalleusluokitusjärjestelmästä luopumisen vuoden 2000 alusta lukien (HaVM 6/1995 vp). Järjestelmän ongelmat olivat jo tuolloin tiedossa.

Hallitus ei ole suhtautunut eduskunnan lausumaan asianmukaisella tavalla eikä ole ryhtynyt riittäviin toimenpiteisiin lausuman johdosta.

Kalleusluokitusjärjestelmän säilyttämistä on perusteltu valtionaloudellisilla syillä. Kansaneläkkeiden yhtenäistäminen nostamalla kaikki ensimmäisen kalleusluokan mukaisiksi maksaisi valtiolle nykytasossa runsaat 600 miljoonaa markkaa. Hallituksen esityksen mukaan muiden sosiaaliturvaetuksien kohdalla vastaava ongelma on markkamääräisesti pienempi. Palkkauksissa mahdolliset muutokset ovat sopimuksenvaivaisia, eivätkä suoranaisesti riipu kalleusluokitusjärjestelmän jatkamisesta tai siitä luopumisesta. Tosiasiallisesti järjestelmästä luopuminen voi tuskin tapahtua ilman kustannusvaikutuksia.

Valiokunta pitää vanhentuneeksi todetusta kalleusluokitusjärjestelmästä luopumista välttämättömänä. Valiokunta on kuitenkin valmis saamansa selvitys huomioon ottaen hyväksymään

lain voimassaoloajan jatkamisen hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla. Samalla valiokunta edellyttää, että eduskunnalle annetaan vuoden 2001 loppuun mennessä selvitys niistä toimenpiteistä, joihin on ryhdytty kuntien yleisestä kalleusluokitusjärjestelmästä luopumiseksi vuoden 2004 alusta lukien (*Valiokunnan lausumaehdotus*). Tämä selvitys tulee aikanaan hallintovaliokunnan arvioitavaksi. Enää ei voida pelkkää lausumaa ilman toimenpideselvitystä pitää riittävänä.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa edellä esitetyn huomautuksin hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella hallintovaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja

että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus) .

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että eduskunnalle annetaan vuoden 2001 loppuun mennessä selvitys niistä toimenpiteistä, joihin on ryhdytty yleisestä kalleusluokituksesta luopumiseksi vuoden 2004 alusta lukien.

Helsingissä 1 päivänä lokakuuta 1999

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Matti Väistö /kesk

vpj. Pertti Turtiainen /vas

jäs. Rainer Erlund /erl
Rakel Hiltunen /sd
Esko Kurvinen /kok
Paula Lehtomäki /kesk
Kirsi Ojansuu /vihr
Heli Paasio /sd
Aulis Ranta-Muotio /kesk

Pekka Ravi /kok
Petri Salo /kok
Arto Seppälä /sd
Kari Urpilainen /sd
Jari Vilén /kok
vjäs. Pertti Hemmilä /kok.